

Datum
2013-08-30
ESV Dnr
3.4-573/2013
Handläggare
Håkan Jönsson

Ert datum
2013-04-22
Er beteckning
s2013/2830/sf

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över slutbetänkandet från Pensionsåldersutredningen – Åtgärder för ett längre arbetsliv (SOU 2013:25)

I grunden ställer sig ESV positivt till utredningens förslag att pensionsåldern ska förändras i takt med medellivslängden. ESV ställer sig däremot tveksamt till utredningens förslag att höja åldersgränsen i lagen om anställningsskydd.

Utredningen innehåller förslag som berör många ämnesområden. ESV:s remissvar fokuserar på ett begränsat urval av dessa. Generellt hade ESV önskat se fler och noggrannare beräkningar, främst avseende olika aspekter av de offentliga finanserna.

Riktåldern och de allmänna försäkringarna

Oavsett om man väljer att ha en officiell tidpunkt för pensionering eller ej är det utan tvekan så att det, i praktiken, är regelverket kring de allmänna försäkringarna som avgör när de flesta väljer att gå i pension. Utredningen visar också att så är fallet. Förslaget att höja pensionstidpunkten är därför inte möjligt utan att samtidigt höja åldergränserna i de allmänna försäkringarna i motsvarande mån.

Den höjning av åldergränsen för de allmänna försäkringarna som utredningen föreslår är kalkylerad på ett sådant sätt att den återstående medellivslängden vid pensioneringen ska vara samma som den som gällde för personer i 65-års åldern år 1997, vid pensionsreformens genomförande. Det är en korrigering med hänsyn till ökad medellivslängd, ingenting annat. Även om man 1997 gjorde bedömningen att den beräknade återstående medellivslängden skulle resultera i att pensionen för den enskilde skulle vara tillräcklig är det emellertid långt ifrån säkert att detta verkligen gäller fortfarande. ESV hade gärna sett uppdaterade beräkningar på detta område.

De samhällsekonomiska kalkylerna

Kalkylerna över effekterna på offentliga sektorns finanser är mycket osäkra. Utredningen föreslår, med hänsyn till förslagets osäkra ekonomiska utfall, att reformen ska följas upp löpande i efterhand i syfte att analysera det ekonomiska utfallet. Det är oklart vilka effekter som egentligen inkluderas i de räkneexempel som finns i utredningen. Bland annat tycks inte effekterna på

Remissvar

pensionsutbetalningarna ingå i de offentlig-finansiella beräkningarna. ESV anser att noggrannare kalkyler måste göras innan utredningens förslag genomförs.

Utredningen visar att ersättningarna från socialförsäkringssystemen i kombination med att många äldre i dag får sin försörjning från sjuk- och aktivitetsersättning medför att vinsterna för offentliga sektorns finanser sammantaget blir förhållandevis små, om det alls uppstår några vinster. Detta borde föranleda en bredare diskussion om förutsättningarna för långsiktig hållbarhet för de offentliga finanserna. För att inte de offentliga finanserna ska försämras kan det i slutändan bli nödvändigt med ändringar av slag som utredningen inte kalkylerat med, såsom exempelvis regelverket som rör delningstalet i pensionssystemet.

Stat – kommunsektor – ålderspensionssystem

Det finns i utredningen ingen beskrivning av hur förväntade inkomster och utgifter kommer att fördelas på offentliga sektorns delsektorer. Utredningens förslag kan resultera i att statens finansiella sparande försvagas då personer mellan 65 och 67 år ges rätt till statliga ersättningar såsom sjuk- och aktivitetsersättning. Ökade skatteintäkter kan sannolikt endast i liten utsträckning förväntas tillfalla staten utan kommer i huvudsak att tillfalla kommunsektorn och ålderspensionssystemet. En noggrannare beräkning än den som utredningen presenterar måste således tas fram för att möjliggöra korrigeringar och överföringar mellan offentliga sektorns delsektorer. Effekterna för de samlade takbegränsade utgifterna bör kunna presenteras.

Lagen om anställningsskydd (LAS)

ESV ställer sig tveksam till utredningens förslag att höja åldersgränsen i LAS från 67 till 69 år. Riskerna för att detta får motsatt effekt på efterfrågan på äldre arbetskraft kan vara betydande.

Statistik över medellivslängd

Utredningen konstaterar, sidan 285, att livslängdstatistiken kommer att få ökad betydelse i och med utredningens förslag. ESV håller med om detta och vill stryka under betydelsen av att revision genomförs på det sätt som utredningen föreslår.

...

I detta ärende har Generaldirektör Mats Wikström beslutat. Biträdande avdelningschef Håkan Jönsson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har även avdelningschef Matts Karlson deltagit samt experterna Ann-Sofie Öberg och Margareta Nöjd deltagit.

Mats Wikström

Håkan Jönsson